Tekst en foto's Henk Beunk

Dr. Sven Dutzi, productmanager van Amazone:

Minder ploegen geeft hoger saldo

Sven Dutzi is bij Amazone verantwoordelijk voor de grondbewerking en de zaaitechniek. Als productmanager probeert hij de scheidslijn tussen boeren met of zonder ploeg te doorbreken. Vaker ploegloos komt volgens hem de portemonnee en het milieu ten goede.

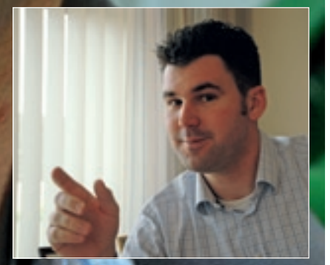

Sven Dutzi (32) wordt via zijn achternaam automatisch in verband gebracht met de minimale grondbewerking. Dat is terecht. De Dutzi zaaicombinatie, die in één werkgang losmaakt, verkruimelt en zaait, stond in de negentiger jaren model voor ploegloos werken. Dutzi werkte als student een aantal jaren bij dit bedrijf van zijn oud-oom. Hij werd zich daar bewust van het feit dat de ploegloze grondbewerking net zo efficiënt kan zijn als met ploeg. Dutzi werkt nu alweer acht jaar voor Amazone in Hasebergen-Gaste en BBG in Leipzig. Amazone nam BBG, fabrikant van getrokken grondbewerking, in 1998 over.

Ligt het voor de hand dat u 'ploegloos' promoot, omdat Amazone geen ploegen in zijn gamma heeft?
"Dat lijkt misschien zo, maar dat verband is er niet. We kunnen als we dat willen een ploeg maken of in het programma opnemen. Maar we benadrukken richting boeren en loonwerkers dat ploegen duur en arbeidsintensief is. Als het niet nodig is moet je het achterwege laten. Er zijn goedkopere alternatieven met behoud van opbrengst. Dat geeft dus een hoger saldo."

Als het zo duidelijk is, waarom zien Nederlandse boeren dat dan niet?
"In Nederland vormt de ploeg meer dan in andere Europese landen de basis van de teelt. Dat komt doordat jullie, op Zuid-Limburg na, weinig heuvels hebben en dus niet tegen water-erosie aanlopen. Het heeft ook met de volksaard van doen. Jullie benutten iedere vierkante meter en het land moet er strak bij liggen: dat is een teken van vakmanschap. Zo lang de saldi goed zijn, kom je met die insteek weg, maar je laat wel geld liggen."

U zegt dus dat een akkerbouwer die de ploeg vaker laat staan een beter inkomen haalt?
"Ja; dat tonen we op grond van proefvelden aan. Een gelijke of hogere opbrengst is mogelijk met een reducering van 60 procent op tijd en 50 procent op brandstof. Dat tonen meerjarige proeven samen met de DLG in Gross Umstadt en de FAL in Braunschweig. De benodigde tijd gaat bij de conserverende aanpak van 78 naar 32 minuten per hectare. Dat is meer dan een halvering. Het gemiddelde verbruik gaat van 32 naar 17 liter per hectare."

Zijn die proeven naar Nederland te vertalen?
"Eén op één. We hebben proefvelden in Duitsland (7) en Nederland met grondsoorten die variëren van zand via middelzwaar naar zwaar. Ook wat betreft neerslag zijn die te vertalen. Met een goede jaarlijkse verdeling van de regen komt conserverend prima uit de verf. Dat geldt ook voor een bouwplan met granen en hakvruchten; daar is de besparing groot doordat er tussen de gewassen ruimte is om het optimale tijdstip voor bewerkingen te kiezen."

Het 'cost-cutting-concept' verlaagt de kosten

Aan welke bewerkingen moeten we denken?
"Na granen aan een stoppelbewerking met de schijveneg Catros of dieper met de Centaur. Dat is, net als na bieten, afhankelijk hoe de grond ligt. Het doel is een goede vertering van stro en gewasresten om de ziektedruk laag te houden. Goed hakselen en/of verspreiden van het stro tijdens het maaidorsen is daarvoor van belang. Afvoeren is beter. Na aardappelen is er in principe geen stoppelbewerking nodig, maar dat past Nederland al toe. Voorafgaand aan het zaaien of poten volgt dan een bewerking met de kopeg KG of weer de Centaur."

Waar manifesteert zich de winst?
"Die komt vooral uit het achterwege blijven van het tijd- en energievretende ploegen. Met een schijveneg werk je breder en minder diep. Dat er meer gewasresten in het zaaibed zitten, is voor Amazone geen probleem; onze zaaimachines hebben schijfkouters. Ook bij bieten zijn stoppelresten meestal geen probleem. We denken echter niet zwart-wit: we laten de ploeg staan, maar zien ook dat hij soms nodig is. Bijvoorbeeld bij aardappelen om losse grond te krijgen voor de rugopbouw. Ook na bieten zijn soms 'reparaties' nodig met de ploeg."

Waar komt 'minimal Bodenbearbeitung' vandaan?
"Die term ontstond in de vijftiger jaren in de VS toen wind- en regenerosie voor problemen zorgden. Het werd toen duidelijk dat er gewasresten in de toplaag moeten blijven om de grond te stabiliseren en opslag voor regen te creëren. Ook zorgt de conserverende aanpak ervoor dat de wateraanvoer vanuit de bodem intact blijft en dat er weinig stikstof en herbiciden uitspoelen. Het bedrijf van mijn oud-oom ontwikkelde daarvoor de Dutzi. Dat principe is verkocht aan Stetter, maar op wens nog steeds leverbaar."

Kleven er ook nadelen aan conserverend?
"Ja. Het principe is op zand vanwege de verdichting en op zware klei door de gevoeligheid van de bodem minder goed uitvoerbaar. Ook is de veldspuit soms nodig voor een correctie op de onkruiddruk. Dat sluit een volledige overstap uit bij biologisch boeren. Daarnaast moet je je als boer goed bewust zijn van wat je doet, want het resultaat is minder eenduidig dan bij ploegen."

Kunt u dat bewustzijn nader omschrijven?
"Een ploeg 'verwijdert' fouten in de bouwvoor en onttrekt de ploegzool aan de beleving. Bij conserverend ga je het land op met penetrometer en spade: kijken en voelen wat er in de grond gebeurt. Je moet bijhouden wat je doet en bereid zijn kosten zichtbaar te maken. Dat voedt de bewustwording. Belangrijk is ook dat je begint met een vruchtopvolging die weinig problemen veroorzaakt zoals na aardappelen of zomergerst."

Wat is het verschil tussen direct- en mulchzaai?
"Mulchzaaien doe je in een conserverend bewerkte grond, dus met gewasresten. Bij directzaai is er geen grondbewerking. De grond ligt zoals het vorige gewas hem achterliet. Voor West-Europa is die methode weinig geschikt; wel voor graanbedrijven in een landklimaat. Boeren die over conserverend meer willen weten, kunnen via Kamps de Wild het 3C-boek downloaden met alle informatie over het Cost Cutting Concept."

Hoe draait Amazone momenteel?
"De omzet steeg vorig jaar met 40 procent naar 380 miljoen euro. Een kwart komt uit Duitsland, driekwart uit export. Frankrijk is daarin eerste. Ook Nederland is belangrijk. Vandaar de proeven bij Van Strien in Hellevoetsluis." LM